

בעזרת מלך יחיד אל חי העולמים

"תורת סם חיים ותורת סם המות"

רבי ישראל בן רבי אליעזר ושרה הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
[אקופ ח"י אלול הת"ן {1690} - מעזיבוז ו' סיון התק"ד {1760}]

גמרא מסכת יומא עב ע"ב

"אמר רב שמואל בר נחמני, אמר רבי יונתן: מאי דכתיב (משלי יז): למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין? אוי להם ללמדנים שעוסקין בתורה ואין בהם יראת שמים! וגו'. אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב (דברים ד): וזאת התורה אשר שם משה? זכה - נעשית לו סם חיים, לא זכה - נעשית לו סם מיתה. והיינו דאמר רבא: מאן דזכי הויא ליה, דאומן לה - סמא דחיי, דלא זכה תהוי, דאומן לה - סמא דמותא [תרגום ללה"ק: למי שמזכה את עצמו שמאמין בה - סם החיים, למי שלא מזכה את עצמו ולא מאמין בה - סם המות]. אמר רבי שמואל בר נחמני, רבי יונתן רמי כתיב (תהלים יט): פקודי ה' ישרים משמחי לב, וכתיב (שם יח): אמרת ה' צרופה. זכה - משמחתי, לא זכה - צורפתי למיתה. רבי שמעון בן לקיש אמר: מגופיה דקרא נפקא, זכה - צורפתי לחיים, לא זכה - צורפתי למיתה".

גמרא מסכת תענית ז ע"א

"רבא רמי, כתיב (דברים לב): יערף כפטר לקחי, וכתיב: תזל פטר אמרתי? אם תלמיד חכם הגון - הוא כפטר, ואם לאו - עורפיהו כפטר. תניא: היה רבי בנאה אומר: כל העוסק בתורה לשמה - תורתו נעשית לו סם חיים, שנאמר (משלי ג): עץ חיים היא למחזיקים בה, ואומר (שם): רפאות תהי לשרך, ואומר (שם ח): כי מצאי מצא חיים. וכל העוסק בתורה שלא לשמה - נעשית לו סם המות, שנאמר: יערף כפטר לקחי".

גמרא מסכת יומא ל ע"ב

"תנו רבנן: ושמעתם {דברים יא} - סס תם. נמשלה תורה כסס חיים:"

גמרא מסכת שבת פח ע"ב

"אמר רב חננאל בר פפא: מאי דכתיב (משלי ח): שמעו כי נגידים אדבר. למה נמשלו דברי תורה כנגיד? לומר לך: מה נגיד זה - יש בו להמית ולהחיות. אף דברי תורה, יש בו להמית ולהחיות. היינו דאמר רבא: למיימינים בה - סמא דחיי, למשמאילים בה - סמא דמותא [תרגום ללה"ק: זהו מה שאמר רבה: לאלו ההולכים לצד ימין - סס החיים, לאלו ההולכים לצד שמאל - סס המות] [...] ואמר רבי יהושע בן לוי: כל דבור ודבור שיצא מפיו הקדוש ברוך הוא - יצתה נשמתו של ישראל, שנאמר: נפשי יצאה בדברו. ומאחר שמדבור ראשון יצאה נשמתו, דבור שני היאך קבלו? הוריד טל שעתידי להחיות בו מתים, והחיה אותם:"

"שלחנו של צדיק נותן בו סס חיים"

<p>"אמר הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו: כי כל מי שזכה להיות משובתי שבת מאוכלי שלחנו - הוא נותן בו סס חיים: [א.] להיות בקרבו רפואה. [ב.] להושיע מכל התאוות. [ג.] וגם פועל להבא להתנהג בביתו בקדשה ובטהרה. אשר מודרכי הרפואה על ידי בני אדם, הוא רק להתרפא מחליו הקודם, אך עודנו צריך שמירה להבא, שלא יבא ויחזר אליו החולי חס ושלום. ובה יפה פח הצדיק על ידי שלחנו הטהור, לתת לאדם שמירה להבא להנצל מכל רע כנ"ל:"</p> <p>[ספר בעל שם טוב על התורה פרשת יתרו אות לב]</p>	
--	--

"תורת עץ החיים ותורת עץ הדעת"

"כל תלמיד חכם שפרש מן התורה ומעורר מדות רעות וקטרוגים על הצדיקים, ואין בו לא אהבה ולא יראה ולא דבקות השם יתברך, ומלא מדות לא טובות - מסתמא טעם מן המים המרים המארים שבתורה. והוא שאמרו ויזמא עב ע"ב: לא זכה - נעשה לו סם המות, זכה - נעשה לו סם חיים, בסוד עץ הדעת ועץ החיים שיש בכל אות שבתורה, בחינות נוקבא ובחינת דכורא, יראה ואהבה.

והענין: כי מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלם וישעיה ב ג ומיכה ד ב) [...]. והוא סוד (בראשית כח יא): וישכב במקום ההוא. וישכ"ב - ויש כ"ב [אותיות] במקום ההוא. ומשם האור יוצא כפרק בגדל חמום אש להבת שלהבת התורה המאיר ללב לומדי תורה לשמה [...].

אם הוא זכה, מהפך כל תאוות רעות ומדות רעות [...], הוא מהפך אותם ונעשין לו סם חיים (זוה"ק ח"א ד ע"א): זכאה מאן דמהפך טעמא מרירו למתיקו [תרגום ללה"ק: אשרי מי שמהפך טעם המר למתוק].

על כן יש בתורה סם חיים וסם המות, זכה - מהפך ומברר גם את הנגיה והרע לחשמל וטוב, סם חיים, כמו שעשה משה רבנו. לא זכה - נשאר בסם המות.

וכל אחד צריך לירד בבחינות נוקבא ומרירות כדי לברר חלקי נפשו ממות לחיים להעלות הכל לטוב. ושלמה המלך רצה לכלות הרע לגמרי ולהעלות כל הטוב עד שיתקיים וישעיה כה ח): בלע המות לנצח ומחה אדני' יהוה דמעה מעל כל פנים, כמו שיהיה לעתיד [...]. וכל אחד צריך לירד שם להעלות השיך לשרש נשמתו להפך מרור למתוק, עץ הדעת לעץ החיים [...], ויצא מארור לברוך, מכתנות עו"ר לכתנות או"ר [...].

כי התורה - לשון נקבה, וספר - לשון זכר. כי בכל אות יש דבר ונוקבא, וצריכין תמיד לקשר בחינת נוקבא עם אור פני

מִלֶּךְ חַיִּים. וְזֶהוּ הַמִּצְוָה: שְׂיִכְתֹּב עַל לוח לבו הַתּוֹרָה הַזֹּאת נִקְבָּה - יִכְתֹּב וְיִקְשֹׁר עַל סֵפֶר [...] כְּמוֹ שְׂיִהְיֶה לְעֵתִיד. וְזֶהוּ (דברים יז יט): וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו - לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת יְהוָה אֱלֹהָיו לְשִׁמּוֹר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֵת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂוֹתָם - לְיַחֲדָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְקָרָא בּוֹ בְּסֵפֶר בְּחִינַת דְּכָר:"

[ספר בעל שם טוב על התורה פרשת חיי שרה ממ"ח אות א]

"תורה לשמה - תורת סם החיים"

"וְכַעַת בְּזִמְנֵי הַזֶּה, הָעֲבוּדָה הוּא (תהלים לד טו): סוֹר מֵרַע - וְעָשָׂה טוֹב, בְּקִשׁ שְׁלוֹם - וְרָדְפָהּ. כִּי בְּאַמֶּת אֵין שׁוֹם דְּבַר הַבֵּא לְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, הוּ מַחֲשָׁבָה הוּ מַעֲשֵׂה, שְׂיִהְיֶה כְּלוֹ רַע. אֵלֶּא צְרִיךְ לְהַסִּיר אֶת הָרַע מִמֶּנּוּ מָה שֶׁנֶּאֱסָר עַל פִּי הַתּוֹרָה, וְאֵז הַפְּנִימִיּוֹת נְהַפְּךְ לְטוֹב וְנַעֲשֵׂה עוֹזֵר וּמְסִיעֵ לְעֲבוּדַת הַשֵּׁם.

בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ - וְהוּא יִישֹׁר אֲרַחֲתֶיךָ (משלי ג ו).

דְּרָכֶיךָ - הֵם הַמִּצְוֹת דְּרָךְ הַסְּלוּלָה.

דַּעְהוּ - שְׂיִהְיֶה לְשֵׁם שְׁמִים.

וְהוּא יִישֹׁר אֲרַחֲתֶיךָ - שֶׁהוּא אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, שְׂיִשׁ בָּהֶם גַּם אֲרַחוֹת עַקְלָקְלוֹת, שֶׁהָרִי בְּהַכְרַח אָדָם נִהְנֶה, הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ יִתְנוּ בְּלִבְךָ הַאֵיךְ תַּעֲשֶׂה אוֹתָם לְשֵׁם שְׁמִים [...], הַכֹּל בְּקִדְשָׁה וּבִיחּוּדִים, צְדִיק אֵיכֵל לְשִׁבְעַ נְפִשׁוֹ (משלי יג כה) וּבְמִתְיָנוּת.

וְהַכֵּנָה שֶׁל קִדְשָׁה - לַעֲשׂוֹת הַכֹּל בְּיַחּוּדִים.

כִּי זֶה מְלַחֲמָה יוֹתֵר. אֲבָל הוּא בְּדָרְךָ שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְהִרְחַבַת הַדַּעַת לְדַבְּקוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ.

כִּי נוֹחַ לוֹ לְאָדָם לְהִתְעַנּוֹת מִמָּה שְׂיִשְׁבֵּר תַּאֲוָתוֹ בְּאֲכִילָה וְשִׁתְיָה, שְׂיִהְיֶה הַכֹּל בְּקִדְשָׁה וּבִיחּוּדִים [...].

כִּי אֵין בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע אֵלֶּא חוּט הַשְּׁעָרָה: שְׂזָה עוֹשֶׂה בְּמִתְנוּ לְהַעֲלוֹת הַחַיּוֹת, וְזֶה הוֹלֵךְ אַחַר תַּאֲוָתוֹ.

וְזֶה יִהְיֶה לְךָ אֲמוּנָה קְבוּעָה: שְׂאֵין שׁוֹם דְּבַר קָטָן וְגָדוֹל מִקְרָה,

אֵלֶּא כָּל מָה שֶׁבָּא לְפָנֶיךָ - הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה לְתַקּוּן נַפְשְׁךָ [...].
וְכֵן הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה הוּא אֵילָן {זוה"ק ח"ג רב ע"א}:

מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא יוֹמָם וְלַיְלָה - לֹא לִיהוּי כְּפִיִּשָׂא,
אֵלֶּא בְּתוֹרַת יְהוָה חֲפָצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יְהִיגָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהָיָה כְּעֵץ
שֶׁתּוֹל עַל פְּלָגֵי מַיִם {תהלים א ב-ג}. מֵה אֵילָן אֵית בֵּיה שְׂרָשִׁין, וְאֵית
בֵּיה קְלִיפִין, וְאֵית בֵּיה מוֹחָא, וְאֵית בֵּיה עֲנָפִין, וְאֵית בֵּיה טְרַפִּין,
וְאֵית בֵּיה פְּרָחִין, וְאֵית בֵּיה אֵיבָא - שְׁבַעַת זֵינִין אֵלֵין סְלִקִין
לְשַׁבְּעָה עֶשֶׂר, לְשַׁבְּעִין. אוּף מְלִין דְּאוֹרֵייתָא אֵית בְּהוּ:

פְּשֻׁטָא דְקָרָא, דְרָשָׂא, רְמִז, דְקָא רְמִז חֲכָמָתָא: גִּימְטְרִיאוֹת, רְזִין
טְמִירִין, רְזִין סְתִימִין אֵלֵין עַל אֵלֵין:

פְּסוּל וְכֶשֶׁר,

טְמֵא וְטָהוֹר,

אִיסוּר וְהִיתָר.

מְכַאן וְלְהִלָּאָה, מִתְּפַשְׁטָאן עֲנָפִין לְכָל סֵטֶר, וְהָיָה כְּעֵץ {תהלים א}
וְדָא. וְאֵי לָאו - לָאו אֵיהוּ חָכָם בְּחֲכָמָתָא.

[תְּרַגּוּם לְלֵה"ק: מִי שֶׁמִּשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה - לֹא יִהְיֶה כְּעֵץ יֵבֶשׁ, אֵלֶּא
בְּתוֹרַת יְהוָה חֲפָצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יְהִיגָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלָגֵי
מַיִם {תהלים א ב-ג}. מֵה אֵילָן יֵשׁ לוֹ שְׂרָשִׁים, וְיֵשׁ לוֹ גִּזְע, וְיֵשׁ לוֹ מִח, וְיֵשׁ לוֹ
עֲנָפִים, וְיֵשׁ לוֹ קוֹצִים, וְיֵשׁ לוֹ פְּרָחִים, וְיֵשׁ לוֹ פְּרוֹת - שְׁבַעַת אֱלוּ יוֹצְאִים
וּמִתְּפַשְׁטִים לְשַׁבְּעָה עֶשֶׂר, וְלְשַׁבְּעִים. כִּד גַּם דְּבַרֵי תוֹרָה יֵשׁ בְּהֵם:

פְּשֻׁט הַפְּסוּק, דְרָשׁ, רְמִז, בְּהֵם נְרַמְזֵת חֲכָמַת הַתּוֹרָה: גִּימְטְרִיאוֹת, סוּדוֹת
מְכַסִּים, סוּדוֹת גְּנוּזִים אֱלוּ עַל אֱלוּ:

פְּסוּל וְכֶשֶׁר,

טְמֵא וְטָהוֹר,

אִיסוּר וְהִיתָר.

מְכַאן וְלְהִלָּאָה, מִתְּפַשְׁטִים מְמַנּוּ עֲנָפֵי הַתּוֹרָה לְכָל צַד, וְהָיָה כְּעֵץ וְדָא. וְאֵם
לָאו - אֵין הוּא חָכָם בְּחֲכָמַת הַתּוֹרָה].

וְיִדוּעַ שֶׁהַתּוֹרָה אֵית בָּהּ יְמִינָא וְשִׁמְאָלָא, סַם חַיִּים וְסַם מוֹת
{יומא עב ע"ב}, שְׁיֵשׁ שְׁלַמְדוֹ תוֹרָה בְּסַם הַמּוֹת עַד שֶׁפְּשֻׁטָה הַצְרַעַת
וְנַעֲשׂוּ אֶפִיקוֹרְסִים מִינֵיהּ רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְלַמּוֹד הַתּוֹרָה שֶׁל סַם
חַיִּים מְרַפָּא לְנַפְשׁ.

וְעַל יְדֵי תוֹרָה לְשִׁמָּה שֶׁל הַצְּדִיקִים מִמְּשִׁיכֵינּוּ מוֹחִין דְּאֲבָא
וְנִתְרַפָּא מִנְּגֻעוֹ, וְדוּחָהּ הַקְּלָפוֹת לְנוֹקְבָא דְתַהוֹמָא רַבָּה.
וְאֵילָן אֶחָד, שֶׁהָאוֹכֵל מִמֶּנּוּ - נִתְרַפָּא מִצָּרְעָתוֹ.
וְהֵם הַצְּדִיקִים קְדוֹשִׁים וְחֲסִידִים טְהוֹרִים לּוֹמְדֵי תוֹרָה לְשִׁמָּה [...],
לְרַכּוּאָה זֹאת לְהַמְתִּיק דִּינֶיהָ דִּינֵין תְּקִיפִין עַל יְדֵי תוֹרָה לְשִׁמָּה":
[ספר בעל שם טוב על התורה פרשת ואתחנן ממ"ח אות ד]

"דְּרֵכֵי הַדְּבָקוֹת בְּנוֹתֵן הַתּוֹרָה בְּעֵת לְמוֹד תּוֹרַת הַשֵּׁם"

"וְכַשְׁלוּמָד, צָרִיךְ לָנוּחַ מְעַט בְּכָל שָׁעָה - כְּדֵי לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ
יִתְבַרֵךְ.
וְאִם עַל פִּי כּוֹן - צָרִיךְ לְלַמֵּד.
וְאִם עַל פִּי שְׂבָעַת הַלְמוּד אִי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבַרֵךְ [רוב
הַזְמַן] - מִכָּל מְקוֹם צָרִיךְ לְלַמֵּד, שֶׁהַתּוֹרָה מִצְחָצַח נִשְׁמָתוֹ וְהוּא
עַץ חַיִּים לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְאִם לֹא יִלְמַד - יִבְטַל דְּבָקוּתוֹ.
וְיַחְשָׁב: שְׂכָמוֹ בְּעֵת הַשְּׁנָה אֵינּוּ יָכֹל לְהִיּוֹת דְּבוּק, וְכֵן כְּשֶׁנוֹפְלִים
הַמְּוָחִין שָׁלוֹ - כֵּן לֹא יִהְיֶה שְׂעַת הַלְמוּד גְּרוּעַ מֵהֶם.
רַק מִכָּל מְקוֹם צָרִיךְ לֵישֵׁב עֲצָמוֹ בְּכָל שָׁעָה וְרַגַע בְּדְבָקוֹת
הַבוֹרָא יִתְבַרֵךְ כְּנִזְכָּר לְמַעְלָה":
[ספר צוואות מריב"ש טוב והנהגות ישרות שער כב]

"שֶׁהַתּוֹרָה מִצְחָצַח נִשְׁמָתוֹ"

מדרש דברים רבה א א

"עַץ חַיִּים לְמַחְזִיקִים בָּהּ"

וְכַבּוּד: דְּרֵכֵיהּ דְּרֵכֵי נַעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם: עַץ
חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיָּהּ מְאֹשֶׁר: יְהוָה
בְּחֻכְמָה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה".

מְאֹשֶׁר. וְאוֹמֵר: כִּי לְוִיַּת חַן הֵם לְרֵאשֵׁף וְעֵנָקִים
לְגַרְגְרֵתֵיךְ. וְאוֹמֵר: תִּתֵּן לְרֵאשֵׁף לְוִיַּת חַן עֵטְרַת
תַּנְפָּאֶרֶת תִּמְנֹנֶנְךָ. וְאוֹמֵר: כִּי בִי יִרְבוּ יָמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ
לְךָ שָׁנוֹת חַיִּים. וְאוֹמֵר: אֶרֶץ יָמִים בִּימִינָה
בְּשִׂמְאוּלָּה עֵשֶׂר וְכַבּוּד. וְאוֹמֵר: כִּי אֶרֶץ יָמִים

מִשְׁלֵי ג יד-יט: "כִּי טוֹב סִחְרָה מִסְחָר כְּסָף
וּמִחֲרוֹץ תְּבוּאָתָהּ: יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ
לֹא יִשְׁווּ בָּהּ: אֶרֶץ יָמִים בִּימִינָה בְּשִׂמְאוּלָּה עֵשֶׂר
מִשְׁנֵה אֲבוֹת פ"ו מ"ז: "גְּדוּלָּה תּוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת
חַיִּים לְעֹשֶׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר:
כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם וְלִכְלֵל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא.
וְאוֹמֵר: רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשֶׁרֶף וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיךָ.
וְאוֹמֵר: עַץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתַמְכִּיָּהּ

נועם וְכָל נִתְבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם".

וְאוֹמֵר (שם ח): כִּי מִצְאֵי מִצְאֵי חַיִּים. וְכָל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה - נַעֲשִׂית לּוֹ סֵם הַמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמָר: יַעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי וּגו'. אֲמַר רַב נַחֲמָן בְּרַי יִצְחָק: לָמָּה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תּוֹרָה כְּעֵץ? שֶׁנֶּאֱמָר וּמְשָׁלִי ג: עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, לּוֹמֵר לְךָ: מָה עֵץ קָטָן מְדַלֵּק אֶת הַגְּדוֹל, אֲף תִּלְמִידֵי חֲכָמִים קֹטְנִים מְחַדְּדִים אֶת הַגְּדוֹלִים. וְהֵינּוּ דְאֲמַר רַבִּי חֲנִינָא: הֲרֵבָה לְמַדְתֵּי מֵרְבוּתֵי, וּמְחַבְרֵי יוֹתֵר מֵרְבוּתֵי, וּמִתְלַמְּדֵי יוֹתֵר מִכָּלֵם".

לֹא הוּא נְחִית לֹון מְזוֹנָא מְסֻטָר דְאֹרִייתָא, דְאֲמַתִּילָא לְעֵץ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וּמְשָׁלִי ג: עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְלֹאִיבָא, דְאִיהִי מְצוּחָה וּגו'".

מִלֵּךְ יִשְׂרָאֵל (וְתַהֲלִים לוֹ): כִּי עִמָּךְ מִקּוֹר חַיִּים, בְּאוֹרֶךְ נִרְאָה אֹר. כִּנְגַד מִי אִמְר דּוּד הַמְקַרָא הַזֶּה? לֹא אִמְרוּ אֵלָא כִּנְגַד כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רִיבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! בְּשִׁבְלֵי מִקּוֹר חַיִּים זֶה שֶׁהִיא עִמָּךְ קוֹדֵם כָּל מַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית, אֲנִי מֵאִירָה בְּאוֹרֶךְ לְעֵתִיד לְבוֹא. וְאִין מִקּוֹר חַיִּים אֵלָא הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמָר וּמְשָׁלִי ג: עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ".

וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשְׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ. וְאוֹמֵר: דְּרַכֵּיהָ דְרַכֵּי תַעֲנִית ז' ע"א: "רַבָּא אֲמַר: יוֹתֵר מִיּוֹם שְׁנַתְנָה בּוֹ תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמָר: יַעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי. מִי נִתְלָה בְּמִי? הוּא אֲמַר: קָטָן נִתְלָה בְּגְדוֹל. רַבָּא רְמִי, כְּתִיב וּדְבָרִים לְב: יַעֲרֹף כַּמָּטֵר לְקַחֵי. וְכְתִיב: תִּזַּל כְּטַל אֲמַרְתִּי? אִם תִּלְמִיד חָכֵם הֲגוּן - הוּא כְּטַל, וְאִם לֹא - עוֹרְפָהוּ כַּמָּטֵר. תִּנְיָא, הִיָּה רַבִּי בְּנֵאָה אֲמַר: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה - תּוֹרָתוֹ נַעֲשִׂית לּוֹ סֵם חַיִּים, שֶׁנֶּאֱמָר (מְשָׁלִי ג): עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וְאוֹמֵר (שם): רַפְּאוּת תְּהִי לְשֶׁרֶךְ.

זוה"ק ח"ב קכ"א ע"א: "וְיִשְׂרָאֵל אֶתְקַרֵּיאוּ אֵילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף, וּמְזוּן לְכָלָא בֵּיהּ. בֵּיהּ אֹרִייתָא, דְאִיהִי מְזוּנָא לְעֵילָא. בֵּיהּ צְלוּתָא, דְאִיהִי מְזוּנָא לְתַתָּא. וְאִפִּילוּ מְלַאכְיָן לִית לֹון מְזוּנָא, אֶלָּא בְּיִשְׂרָאֵל. דְאִי לֹא דְיִשְׂרָאֵל יִתְעַסְקוּן בְּאֹרִייתָא,

תיקוני זוהר תיקונא יו"ד כה ע"ב

תנא דבי אליהו זוטא פכ"א: "אמרו לו תלמידיו לרבי אליעזר: רבנו! אמור לנו באיזה אור אנו שמחים, באורו של הקב"ה או באורו של ירושלים? ואמר להם רבי אליעזר: באורו של הקב"ה אנו שמחים, שנאמר (תהלים קיח): אֵל הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ לָנוּ. וְאִמְרוּ לוֹ תִלְמִידֵי: וְהִלָּא נִאֲמַר וְיִשְׁעִיהָ ס: קוֹמִי אֹרִי - כִּי בֵּא אֹרֶךְ? וְאִמְר לְהֵם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: זֶהוּ מַה שֶׁנֶּאֱמַר בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ ע"י דוד

"דְּרַכֵּי הַהֲשָׁגָה וְהַדְּבָקוֹת מִכַּח הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה"

"בַּעֲת הַלְמוּד: כְּשֶׁמְדַבֵּר, צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבָה אַחֶרֶת. רַק דְּבָקוֹת הַבוּרָא יִתְבָּרֵךְ.
וּבַעֲת הַלְמוּד צָרִיךְ לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבוֹת הַלְמוּד. וּמִכַּח זֶה, בְּאֵלֵהוּת דְּבוּק כְּרָאוּי.
וְצָרִיךְ בְּכָל פַּעַם לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים לְמַחְזִיקִים בָּהּ.
אֲבָל, כְּשֶׁמְדַבֵּר רַק דְּבָרִים וְיִסְמַךְ עַל הַדְּבָקוֹת - יִזְהַר מְאֹד שֶׁלֹּא יִפֹּל לְפַעְעָמִים מִהַדְּבָקוֹת:"

[ספר צוואות מריב"ש טוב והנהגות ישרות שער כג]

“עץ חיים למחזיקים בה”

קדושין ל ע"ב: “תנו רבנן (דברים יא): **ושמתם** – **ס'ם ת'ם**. נמשלה תורה כסם חיים. משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה, והניח לו רטיה על מפתו, ואמר לו: בני! כל זמן שהרטיה זו על מפתך – אכל מה שהנאתך, ושתייה מה שהנאתך, ורחץ בין בחמין בין בצונן, ואין אתה מתירא. ואם אתה מעבירה – הרי היא מעלה נומי. כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני! בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה – תבלין. ואם אתם עוסקים בתורה – אין אתם נמסרים בידו. שנאמר (בראשית ד): הלא אם תטיב – שאת. ואם אין אתם עוסקים בתורה – אתם נמסרים בידו, שנאמר (שם): לפתח חטאת רבץ. ולא עוד, אלא שכל משאו ומתנו בך, שנאמר (שם): ואלריך תשוּקתו. ואם אתה רוצה – אתה מושל בו, שנאמר (שם): ואתה תמשל בו”.

“יראה להמשיך על עצמו ג' דברים הללו”

<p>דוגמא: מתענים משבת לשבת בטלתם הצומות</p> <p>הרחבה: מי שמתענה עתיד ליתן את הדין</p>	<p>מושג: עיקר העבודה להמשיך על עצמו אהבת ה' אהבת ישראל אהבת התורה</p> <p>”שאלו להבעל שם טוב:</p> <p>מהו עקר העבודה? הלא אנו יודעים ואבותינו ספרו לנו שבַימים קדמונים היו אנשי מעשה מתענים משבת לשבת. ואתם בטלתם את הדבר הזה, שאמרתם שכל אדם שהוא מתענה עתיד לתן את הדין, שנקרא חוטא, שמענה את נפשו (תענית יא ע"א).</p> <p>על כן, הגידו נא לנו מהו עקר העבודה?</p> <p>והשיב להם הבעל שם טוב:</p> <p>דעתי בזה, שיראה אדם להמשיך על עצמו שלושה דברים הללו, היינו:</p> <p>[א.] אהבת השם יתברך.</p> <p>[ב.] ואהבת ישראל.</p> <p>[ג.] ואהבת התורה –</p> <p>ואין צריך לעשות סגופים”:</p> <p>[ספר בעש"ט עה"ת פר' משפטים אות יז וס' בוצינא דנהורא יח ע"ד וס' מאירת עיניים אות נט]</p>
---	--

"המתענה עתיד לתן את הדין"

היין. והלא דברים קל וחומר: ומה זה שלא צער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מפל דבר ודבר - על אחת כמה וכמה."

תענית יא ע"א: "אמר שמואל: כל היושב בתענית - נקרא חוטא. סבר כי האי תנא, דתניא רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר: מאשר חטא על הנפש? וכי באיזו נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן

"אחד היה"

"היה היה דבר השם ביד הבעל שם, ותגזר אומר ויקם [לך ועל דרכיך נגה אור ואיוב כב כח]: אחד היה, ומהקדמונים לא קם כמהו, ואחריו על עפר מי יקום?":

[ספר פרי הארץ מכתב יט תקמ"ו לרמ"מ מוויטעבסק זי"ע]

- [א.] **"בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם**
- [ב.] **ויפוצו מעינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת**
- [ג.] **ויוכלו גם המה לעשות יחודים ועליות כמוך**
- [ד.] **ואז יכלו כל הקלפות**
- [ה.] **ויהיה עת רצון וישועה":**

